

ARNE JACOBSEN (1902-1971)

**af Marianne Gross
udgivet i *akvarellen* 4-2014**

Det er ikke til at vide, om Arne Jacobsen var blevet en stor kunstner og havde nydt samme international anerkendelse, hvis han havde forfulgt sit ungdoms mål om at blive maler og billedhugger, men i sit virke som arkitekt og designer er han et af de helt store navne i det 20. århundrede. Han viste tidligt talent for at male og tegne, og moderen var en dygtig og entusiastisk maler, som på hobbyplan dyrkede blomstermaleri i klassisk stil. Faderen var grosserer og familien var ganske velstående, men sønnens ønske om at gå kunstnervejen faldt ikke i god jord hos faderen. Arne Jacobsens ungdomsven Flemming Lassen overtalte ham til at uddanne sig som arkitekt i stedet. Flemming Lassen og hans bror Mogens Lassen blev begge anerkendte arkitekter og bevarede livet igennem et nært venskab til Arne Jacobsen.

Dengang var tegning og maling en betydelig del af arkitektstudiet. Muligheden for at male som en del af et "ordentligt" erhverv har selvfølgelig nok virket tiltalende på ham. Hans evne til at udarbejde håndmalede præsentationer af de forskellige arkitektprojekter er legendarisk, men der flød også en lind strøm af landskaber, rejseskildringer og naturstudier fra hans hånd. Langt de fleste af disse billeder var akvareller. Kollegaen Erik Christian Sørensen har fortalt, at han på et tidspunkt kommenterede en af hans akvareller, hvorefter Arne Jacobsen lavmælt replicerede "jeg er nødt til det". En sådan indre kunstnerisk trang kan ikke holdes nede, men det er også en måde at fastholde sine iagttagelser. Arne Jacobsen var eminent til at se og fortolke det sette til et personligt udtryk. Alle er jo enige om, at en sådan iagttagelsesevne er et af de vigtigste grundlag for et kunstnerisk virke.

Samtidig var Arne Jacobsen utrolig produktiv. Hans gerninger som arkitekt, designer, iagttager og maler opslugte stort set hele hans tilværelse - han skelnede egentlig ikke mellem arbejde og fritid og stillede tilsvarende krav til de medarbejdere han havde ansat i sin tegnestue. Det afholdt dog ikke de unge talenter fra at søge at arbejde for ham. Blandt de internationalt kendte navne, som Arne Jacobsen har haft ansat, kan nævnes Verner Panton og Henning Larsen. Af og til kunne han dog sige til medarbejderne "Nu ser I mig ikke i eftermiddag" - så skulle han male akvareller af væksterne i sin have

Sine få ansatte fik han også til at arbejde hårdt på tegnestuen, men selv de unge fik stor frihed til at arbejde selvstændigt ud fra de idéer og retningslinier han udstak. Hans egen produktivitet er også imponerende. I 1925 fik han sin første internationale anerkendelse, da han blev tildelt sølvmedalje for en stol til Verdensudstillingen i Paris. I 1929 fik den danske offentlighed øjnene op for hans talent da han og Erik Møller fik førstepræmien for "Fremtidens Hus" på en arkitektudstilling. På dette tidspunkt var begyndt at tegne enfamilieshuse til

private bygherrer - noget han ville komme til at gøre i stor stil. Men han kom også til at arbejde med meget store projekter. I Klampenborg lidt nord for København har han nærmest tegnet en hel bydel, som blev opført i 1930'erne: lejlighedsbebyggelsen Bellavista, Bellevue Teater, naborestauranten, Bellevue Strandbad samt noget så jordnært som en tankstation. Ud over at overdækningen er ikonisk smukt formet, så ser man på den akvarel som blev brugt til at præsentere projektet, hvorfor han var berømt for at kunne sælge næsten hvilket som helst projekt, når han måtte fremvise sine akvareller af bygningen og særlig dens omgivelser.

Dette kommer måske tydeligst til udtryk i den akvarel, der blev brugt til at illustrere Århus Rådhus, som han tegnede sammen med Erik Møller i 1937. Det var altid Arne Jacobsen selv, der malede akvarellerne. Og med så forførelig smuk en himmel og så sfæriske træer som er vist her, kan man ikke fortænke en bygherre i at blive positivt stemt overfor bygningen - som i øvrigt kun fylder ganske lidt på arket. Frækt, men strategisk godt tænkt. Han vandt mange priser ved arkitektkonkurrencer, hvilket man godt kan forstå. Konkurrencen om at tegne Industriens Hus fik han førstepræmie for, men af forskellige grunde blev denne bygning ikke opført. I en af tegningerne har han gengivet den tænkte bygning set fra Tivoli. Huset spejler sig i søen og fylder ganske lidt i forhold til de skyggefulde træer og skråningen mod Københavns Rådhus. Det er et stemningsbillede fra en rar udflugt en sommerdag, hvor der næsten tilfældigt er udsigt til denne bygning i horisonten.

Selvom han ikke havde gjort noget særligt ud af sin jødiske herkomst inden 2. verdenskrig, så var Arne Jacobsen nødt til at flygte til Sverige i 1943 - i øvrigt i en robåd sammen med Poul Henningsen og deres koner. I Sverige designede han tekstiler for Nordiska Kompagniet sammen med sin kone Jonna, og sammen med den danske arkitekt Nils Koppel og svenskeren Carl-Axel Acking indleverede han forslag om et enfamilieshus til en konkurrence udskrevet af bladet "Hem i Sverige". Projektet i Arne Jacobsens streg vandt førstepræmien. Her kan man igen se, at selve bygningen næsten bliver underordnet i forhold til de karakterfulde træer. Næsten hvilket som helst hus ville blive indbydende i denne komposition. Dermed ikke sagt, at han ikke var en meget begavet arkitekt og designer - for det var han bestemt - men den tæft han havde for at præsentere sine projekter, har måske også givet ham en fordel.

Vi slipper ham her, hvor han endnu har til gode bl.a. at tegne SAS-hotellet i København, Danmarks Nationalbank og St. Catherine's College i Oxford såvel som stolene Myren, Ægget og Svanen, som alle var med til at løfte hans navn til verdensberømmelse.

I 2002, hvor Arne Jacobsen ville være blevet 100 år, arrangerede Louisiana Museum en stor udstilling om hans liv og værk. De mange akvareller fra hans hånd fik en central placering på denne udstilling og ca. 100 af dem blev efterfølgende publiceret i en bog, "Atlas", som stærkt kan anbefales. Den

rummer såvel rejseskitser som landskabsbilleder, arkitekturtegninger og botaniske studier.

Litteratur:

"Atlas - Arne Jacobsens Akvareller", Poul Erik Tøjner, Aschehoug 2002

"Arne Jacobsen - Arkitekt & Designer", Danske Design Center

"Arne Jacobsen", Carsten Thau og Kjeld Vindum, Arkitektens Forlag 1998